

İş Kazaları Ve Meslek Hastalıklarından Doğan Hukuki Sonuçlar

İş Kazaları Ve Meslek Hastalıklarından Doğan Hukuki Sonuçlar

2

1. Giriş

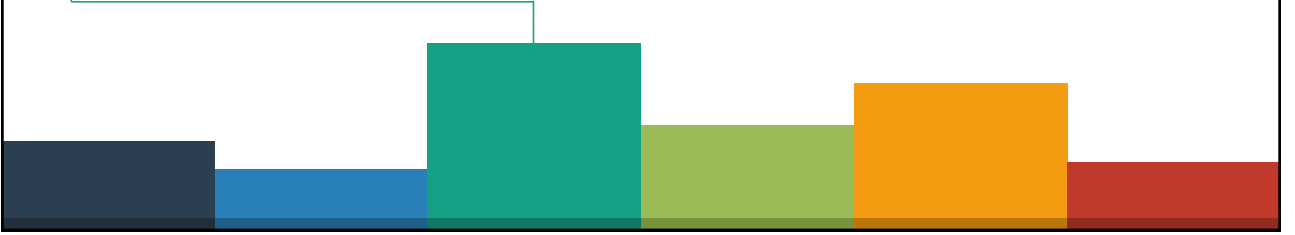
- İş, hayatın ayrılmaz bir parçasıdır. Öyle ki, gündelik yaşamın her anını kapsamaktadır. İş kelimesi, geniş ve dar olmak üzere iki farklı anlamda kullanılabilir: Geniş kapsamda iş, insanın bir amaca yönelik her türlü faaliyeti / çabasıdır. Bu anlamda iş için kazanç elde etmeme önem taşımaz. Bir tür, meşguliyettir. Dar anlamda iş ise, bir insanın kazanç elde etmek (geçimini sağlama) için yaptığı faaliyetlerdir.
- İster geniş isterse dar anlamda kullanılsın bir iş yapılırken, kaza yapmamak esastır. Ancak, ne kadar tedbir alınırsa alınsın kaza yapılması kaçınılmaz bir gerçektir. Bizim için önemli olan, iş kazalarını en düşük seviyede tutabilmektir.

İş Kazaları Ve Meslek Hastalıklarından Doğan Hukuki Sonuçlar

2. İş Kazası

Can ve mal kaybına neden olan kötü olay kaza olarak tanımlanmaktadır. Geniş anlamıyla iş kazası bir tanıma göre şöyle tanımlanmaktadır; "emniyetsiz hareket ve şartlardan doğan, çalışanların can güvenliğini tehlikeye sokan, çoğu zaman yalanmalara, makine ve teçhizatın zarara uğramasına veya üretimin bir süre durmasına yol açan, önceden planlanmamış olaylar".

İş Kazaları Ve Meslek Hastalıklarından Doğan Hukuki Sonuçlar

2. İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları Hakkında Yönetmelik

5510 sayılı Yasanın 13. maddesine göre, "iş kazası;

- Sigortalının işyerinde bulunduğu sırada,
- İşveren tarafından yürütülmekte olan iş nedeniyle sigortalı kendi adına ve hesabına bağımsız çalışıyorsa yürütmekte olduğu iş nedeniyle,
- Bir işverene bağlı olarak çalışan sigortalının, görevli olarak işyeri dışında başka bir yere gönderilmesi nedeniyle asıl işini yapmaksızın geçen zamanlarda,
- Bu Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki emziren kadın sigortalının, iş mevzuatı gereğince çocuğuna süt vermek için ayrılan zamanlarda,
- Sigortalıların, işverence sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere gidiş geliş sırasında,

meydana gelen ve sigortalıyı hemen veya sonradan bedenen ya da ruhen özüre uğratan olaydır".

İş Kazaları Ve Meslek Hastalıklarından Doğan Hukuki Sonuçlar

5

3. İşveren Hukuki Sorumluluğunun Sınırı ve Çerçevesi

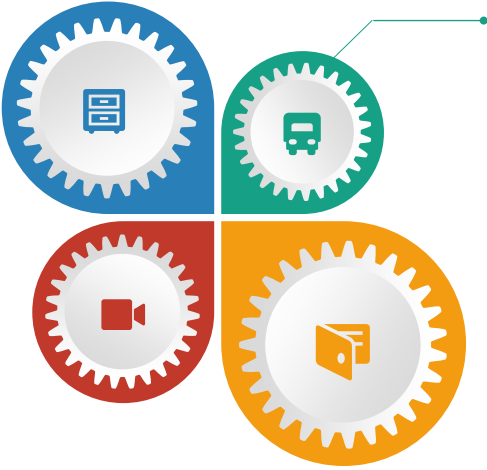
İş Kazası ve meslek hastalığına uğrayan işçinin sigortalı olması, sigortalı olup 5 yıllık zamaşaımı süresini geçirmesi, sigortalı olup Kurumca karşılanamayan zararlarının olması veya sigortasız olması durumuna göre konunun ele alınışı değişmektedir. Sigortalı olması halinde 5510 sayılı Kanununa göre kendisine verilen haklardan yararlanacaktır (m. 63) Ancak sigortalı işçinin ve yakınlarının bu sağlanan haklardan yararlanması onların zararlarını tamamen telafi edemeyebilir. Çünkü sigorta Kurumunca yapılan yardım ve ödenekler götürü nitelik taşımadıklarından işçi ve yakınlarının zararlarını tamamen telafi edemeyebilmektedir. Ayrıca, bu kişilerin uğramış oldukları manevi zararlar kurumca ödenmemektedir. İşçi ve yakınlarının uğramış oldukları zararların Kurumca telafi edilemeyen kısımları ise gerek öğreti ve gerekse uygulama tarafından söz birliği ile işverenden istenebileceği savunulmaktadır.

İş Kazaları Ve Meslek Hastalıklarından Doğan Hukuki Sonuçlar

6

3. İşveren Hukuki Sorumluluğunun Sınırı ve Çerçevesi

Fakat bunun yanında sigortalı işçi ve yakınlarının tüm zararı Kurumca karşılanmış ise bu durumda işverene gidilemeyecektir. Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası kapsamında olmayan işçiler ise Kurumla herhangi bir şekilde muhatap olmadan zararlarını işverenden talep edebilmektedirler. Sigortalı olup 5 yıllık zamaşaımı süresini kaçıran işçiler ise 10 yıllık zamaşaımı süresi içerisinde işverene başvurabilmektedirler. Sosyal sigortalar sistemi nedeniyle sigortalı ve zarar gören işçi ve yakınlarının Kuruma başvurmadan doğrudan işverene başvurmaları kabul edilmemektedir. Bunun nedeni olarak da kazaya ait sorumluluğu bizzat sosyal sigortanın almasıdır.

İş Kazaları Ve Meslek Hastalıklarından Doğan Hukuki Sonuçlar

4. İş Kazası ve Meslek Hastalıklarından Doğan Hukuki Sonuçlar

İSG faaliyetlerinin yürütülmesinden doğan sorumluluklarını yerine getirmeyen İşveren- Vekilleri- 3.Şahıslar hakkında ;

- İSG Kanununa göre İdari Para Cezaları.
- SGK Kanununa göre Rücu Davaları.
- Borçlar Kanununa göre Tazminat Davaları.
- Türk Ceza Kanununa göre Ceza Davaları açılabilir.

İş Kazaları Ve Meslek Hastalıklarından Doğan Hukuki Sonuçlar

4. İş Kazası ve Meslek Hastalıklarından Doğan Hukuki Sonuçlar

Madde
26

• 6331 sayılı İSG Kanunu'na göre caydırıcı para cezaları

1.000 TL	•Acil durum eylem planları, yangınla mücadele, ilk yardım ve tahliye (Her yükümlülük için ve her ay) (Madde 11 ve 12) •Çalışanların bilgilendirilmesi ve mesleki eğitimleri gibi konulardaki eksiklikler (Her çalışan için) (Madde 16, Madde 17/1,7)
1.500 TL	•İşyeri hekiminin ve iş güvenliği uzmanının mesleki bağımsızlıklarını engellemek (Her ihlal için ayrı ayrı) (Madde 8/1,6)
2.000 TL	•İş kazası veya meslek hastalığını bildirmemek (Madde 14/2) •İşverenin genel yükümlülüğü – Mevcut durumun iyileştirilmesi ve uygunsuzlukların giderilmesi konularındaki ihmaller (Her yükümlülük için ayrı ayrı) (Madde 4/1/a-b) •İş sağlığı ve güvenliği kurulu oluşturmamak (Her aykırılık için ayrı ayrı) (Madde 22)
2.500 TL	•İş sağlığı ve güvenliği hizmetleri - Diğer sağlık personeli çalıştırmamak (Her ay) (Madde 6/1/a)
3.000 TL	•Risk değerlendirmesi yapmamak/yaptırmamak (Devamında her ay 4.500 TL) (Madde 10/1)

İş Kazaları Ve Meslek Hastalıklarından Doğan Hukuki Sonuçlar

9

4. İş Kazası ve Meslek Hastalıklarından Doğan Hukuki Sonuçlar

Madde
26

• 6331 sayılı İSG Kanunu'na göre caydırıcı para cezaları

5.000
TL

• **İş sağlığı ve güvenliği hizmetleri - İş yeri hekimi ve iş güvenliği uzmanı çalıştırmamak** (Her biri için ve her ay) (Madde 6/1/a)
• **Toplu işyerlerinde yönetimin koordinasyonu sağlamaması** (Madde 23/2)

10.000
TL

• **İşin durdurulmasından sonra durdurma şartlarını düzeltmeden işe devam etmek** (Madde 25)

50.000
TL

• **Büyük kaza önleme politika belgesi veya güvenlik raporu hazırlamamak** (Madde 29)

80.000
TL

• **Güvenlik raporunun Bakanlıktan onayını almadan işyerini faaliyete geçirmek, işletilmesine izin verilmeyen işyerini açmak ve durdurulan işyerinde faaliyete devam etmek** (Madde 29)

İş Kazaları Ve Meslek Hastalıklarından Doğan Hukuki Sonuçlar

10

4. İş Kazası ve Meslek Hastalıklarından Doğan Hukuki Sonuçlar

❖ 6098 Sayılı Borçlar Kanunu'na Göre ;

MADDE 49- Kusurlu ve hukuka aykırı bir fiille başkasına zarar veren, bu zararı gidermekle yükümlüdür.

❖ Bireysel İş Hukuku (Özel Hukuk) hükümlerine göre açılacak davalar ;

- ✓ Rücu Tazminat Davası
- ✓ Manevi Tazminat Davası
- ✓ Maddi Tazminat Davası

İş Kazaları Ve Meslek Hastalıklarından Doğan Hukuki Sonuçlar

11

4. İş Kazası ve Meslek Hastalıklarından Doğan Hukuki Sonuçlar

Rücu Tazminat Davası

SGK rücu tazminat davasını, iş kazası veya meslek hastalığı sonucu çalışana yaptığı yardımlar, daha önce SGK tarafından karşılanmış olan zararları kusurlu işverene veya üçüncü kişilere ödettilmesi amacıyla açılır.

Manevi Tazminat Davası

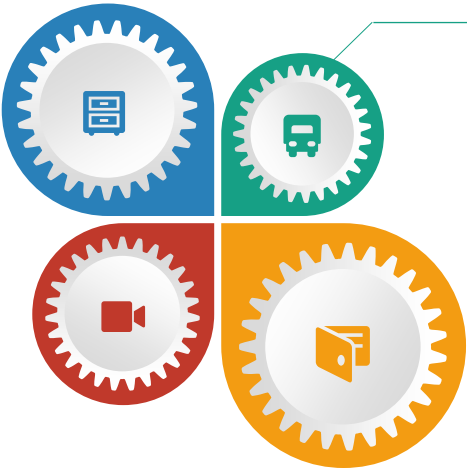
İş Kazası veya Meslek Hastalığı sonucu çalışanın yada Ölümlü İş Kazası veya Meslek Hastalığı uğrayan çalışanın ailesinin çektiği acı ve elem için hakim takdiri ile manevi tazminat tutarı belirlenir ve işverene ödettilir.

İş Kazaları Ve Meslek Hastalıklarından Doğan Hukuki Sonuçlar

12

4. İş Kazası ve Meslek Hastalıklarından Doğan Hukuki Sonuçlar

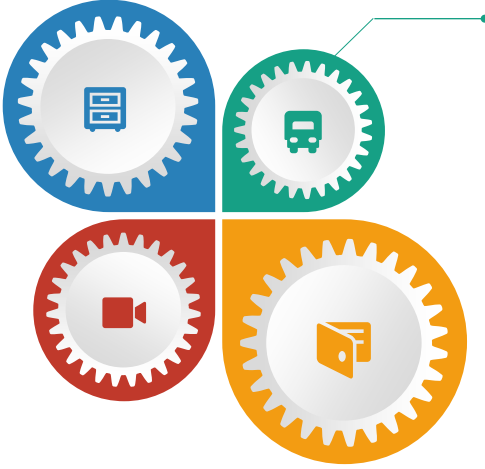
Manevi Tazminatı Etkileyen Unsurlar

- İşverenin kusurunun olmaması,
- Kusurun çalışanın olması,
- İşverenin kusurunun çok hafif olması,
- Ölüm halinde Borçlar Kanununa rağmen kan bağı şart değil duygusal yakınlık önemlidir.

İş Kazaları Ve Meslek Hastalıklarından Doğan Hukuki Sonuçlar

13

4. İş Kazası ve Meslek Hastalıklarından Doğan Hukuki Sonuçlar

Maddi Tazminat

İş kazası veya meslek hastalığı geçiren kimse, iş göremezlik ölçüsünde çalışmasının aksaması ve bu nedenle gördüğü zararı kendisini çalıştırandan talep edebilir.

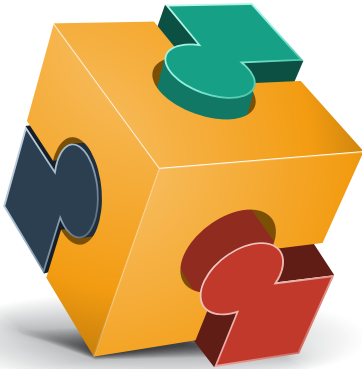
Maddi tazminat :

- İş Göremezlik Tazminatı
- Destekten Yoksunluk Tazminatı

İş Kazaları Ve Meslek Hastalıklarından Doğan Hukuki Sonuçlar

14

4. İş Kazası ve Meslek Hastalıklarından Doğan Hukuki Sonuçlar

Sürekli yada Geçici İş Göremezlik Ödeneği

İş kazası veya meslek hastalığı sonucu, meslekte kazanma gücü **kayıp oranı % 10** ve daha fazla ise, SGK tarafından sigortalıya sürekli iş göremezlik geliri bağlanır.

İyileşmesi durumunda, **çalışmadığı zaman boyunca** geçici iş göremezlik ödeneği bağlanır.

Tam iş göremezlik (%100) halinde;

Sürekli İş Göremezlik Geliri = $\frac{\text{Yıllık Kazanç} \times 70}{100}$

100

İş Kazaları Ve Meslek Hastalıklarından Doğan Hukuki Sonuçlar

15

4. İş Kazası ve Meslek Hastalıklarından Doğan Hukuki Sonuçlar

İş Göremezlik Tazminatı

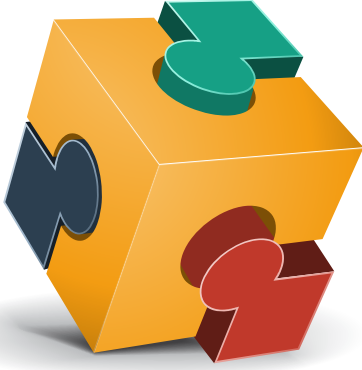
İş kazası veya meslek hastalığı nedeniyle iş görme gücünde azalma olan veya iş göremez duruma düşen çalışan, iş göremezlik tazminat davası açabilir.

Destekten Yoksunluk Tazminatı

İş kazası veya meslek hastalığı sonucu ölen çalışanın desteğinden yoksun kalan kişiler tarafından işveren aleyhine destekten yoksunluk tazminat davası açılabilir.

Yargıtay kararlarına göre; Ölen ile destekten yoksun kalanlar arasında, miras ilişkisi ya da nafaka yükümlüğü bulunması şart değildir.

Ölen kişinin destek olduğu kişilere **düzenli olarak yardımda** bulunmuş olması yeterlidir.

İş Kazaları Ve Meslek Hastalıklarından Doğan Hukuki Sonuçlar

16

4. İş Kazası ve Meslek Hastalıklarından Doğan Hukuki Sonuçlar

Destekten Yoksunluk Tazminatı

- Tazminatın, peşin ödenmesinden esastır.
- Bu tutarın hesaplanmasında, ölen çalışanın yıllık net geliri hesaplandıktan sonra, bu gelirin % 70'i destekten yoksun kalanlara dağıtılmaktadır.
- İş kazası veya meslek hastalığında ölenin kusuru var ise, bu kusur oranında tazminatın miktarı azaltılır.

İş Kazaları Ve Meslek Hastalıklarından Doğan Hukuki Sonuçlar

4. İş Kazası ve Meslek Hastalıklarından Doğan Hukuki Sonuçlar

Kamu (Ceza) Davaları

İşlenen bir suç nedeniyle, sadece suçtan zarar gören kişinin değil, aynı zamanda tüm toplumun mağduriyeti söz konusudur.

Bu nedenle ceza davaları toplumun yani kamunun temsilcisi olarak **Cumhuriyet Savcısı** tarafından takip edilir ve “**kamu davası**” olarak adlandırılır.

Savcılık tarafından kişi sigortalı olsa da olmasa da işverene kusur verilirse şirketin imza yetkilileri hakkında **TCK madde 85'e göre tedbirsizlik ve dikkatsizlik sonucu insan ölümüne sebebiyet verme** suçundan ötürü,

kişi yaralanmışsa bu defa **tedbirsizlik ve dikkatsizlik sonucu insan yaralamaya sebebiyet verme** suçundan ötürü TCK madde 89'a göre dava açılmaktadır.

İş kazası sonucu ÖLÜM halinde dava **kamu davası** niteliğinde görüldüğünden çalışanın ailesi şikâyetçi olmadığını bildirirse dahi yargılama devam etmektedir.

İş Kazaları Ve Meslek Hastalıklarından Doğan Hukuki Sonuçlar

4. İş Kazası ve Meslek Hastalıklarından Doğan Hukuki Sonuçlar

Taksir

Türk Ceza Hukuku'nda iş kazalarıyla ilgili suçlar “**taksirli suçlar**” olarak adlandırılmıştır. **Taksir**, sözcüğü kusurda bulunma, kusurlu olma durumu anlamındadır. Bu tür suçlarda **kasıt söz konusu değildir**.

5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu Madde 22'ye göre ;

Taksir, dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla, bir davranışın suçun kanunî tanımında belirtilen neticesi öngörülmeyle gerçekleşmesidir. Taksirle işlenen suçtan dolayı verilecek olan ceza failin kusuruna göre belirlenir.

Bilinçli Taksir, kişinin öngördüğü sonucu istememesine karşın, sonucun meydana gelmesi hâlinde bilinçli taksir vardır; bu hâlde taksirli suçla ilişkin ceza **üçte birden yarısına kadar artırılır**.

Madde 85 Taksirle, bir insanın ölümüne neden olan kişi, **üç yıldan altı yıla kadar hapis cezası** ile cezalandırılır.

Kaynaklar

19

- 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu
- 4857 Sayılı İş Kanunu
- ÇSGB Eğitim sunumları
- **KAYA, A.**, İş Kazasında İşverenin Hukuki ve Cezai Sorumluluğu
- **ALTINER, F. Z. (2009)**, "İşverenin İş Kazası ve Meslek Hastalığından Doğan Maddi Tazminat Yükümlülüğü, Erzincan, Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 13, S. 3-4, 2009,
- **BALCI, M. (2008)**, İş Kazası veya Meslek Hastalığından Doğan Tazminat Davaları Destekten Yoksun Kalma Nedeniyle Açılan Tazminat Davaları Uygulamaşı ve İctihâtlar, B. 1, Ankara, Yetkin
- **GÜLEL, İ. (2011)**, "İşverenin İş Kazası ve Meslek Hastalığından Doğan Tazminat Sorumluluğu", C. 1 Y. 2, S. 7, Ankara, TAAD,
- **İNCİRLİOĞLU, L. (2008)** İş Sağlığı ve Güvenliği'nde İşçi ve İşverenin Hukuki ve Cezai Sorumlulukları, İstanbul, Legal,
- **KAPLAN, E.**, (1992), İşverenin Hukuki Sorumluluğu, Ankara, Dayınlarlı Yayınları,
- **KILIÇ L.**, (2006) İşverenin İş Sağlığı ve Güvenliğini Sağlama Hükümlülüğü ve Sorumluluğu, Ankara, Yetkin Yayınları,
- **OKUR, N. (2007)**, "İş Kazası ve Meslek Hastalığı Dolayısıyla İşverenin Sorumluluğu", TBB Dergisi, S. 70,
- **ŞAHBAZ BAŞBOĞA, Z.** İşverenin İş Kazası ve Meslek Hastalığından Doğan Hukuki Sorumluluğu ile Maddi Zararın Hesabına İlişkin Esaslar, İstanbul, Beta,